

Proactiviteit gemeente aan basis nieuwe methode architectenselectie

ArchiSelect: transparant, efficiënt en snel

De gemeente Gouda zocht samen met haar adviseurs naar een eigentijdse manier om het ontwerp van haar nieuwe stadskantoor aan te besteden. Bovendien wilde zij burgers de eindbeslissing laten nemen bij de keuze van de architect. Samen met NS Poort en de consultants van ICOP legde zij de basis voor een digitale selectiemethode van architecten. Onder de naam ArchiSelect zou aan het door ICOP ontwikkelde informatiesysteem de Nieuwbouw Innovatieprijs 2006 worden toegekend door de toenmalige minister Karla Peijs. door Dirk van Ginkel

Op de valreep van haar ministerschap bezocht Karla Peijs het congres van de Regieraad Bouw en PSIBouw om de Nieuwbouw Innovatieprijs uit te reiken aan de ICOP-medewerkers Daan Oostinga en Herman Hoekman. Peijs zei onder meer: 'De winnaars van de Nieuwbouw Innovatieprijs 2006 hebben een systeem ontwikkeld waarmee je snel en eenvoudig een architect kunt selecteren op basis van rationele factoren. De jury is er van overtuigd dat deze innovatie er zo een is waar je in de praktijk inderdaad iets aan hebt. En daarom hebben de bedenkers hun prijs gewoon dubbel en dwars verdiend.' Wat de minister niet vertelde, was dat ArchiSelect het geperfectioneerde

resultaat was van een methodiek die eerder door ICOP in samenspraak met de gemeente Gouda en NS Spoor was ontwikkeld.

Efficiency

'Huis van de Stad', zo heet het nieuwe stadskantoor van Gouda. Het gemeentelijke projectteam had ICOP in de arm genomen om na te denken over het kantoorconcept en het Programma van Eisen. NS Poort was de projectontwikkelaar en dus opdrachtgever in formeel-juridische zin. 'Toen we met het fenomeen aanbesteding in aanbidding kwamen', zegt Johan de Koning, medewerker van het projectteam, 'hebben we samen

met de adviseurs gezegd dat we dat op een efficiënte en aansprekende manier wilden uitvoeren. Ook was er bestuurlijke besluitvorming dat de Goudse burger de uiteindelijke keuze van de architect zou hebben. Toen zijn we met ICOP en NS Poort gaan nadenken over de vraag of we dat via internet zouden kunnen doen. Dat was op zich niet zo'n heel gewaagde gedachtesprong omdat we toch al in digitaal vaarwater zaten. ICOP heeft voor PVE's namelijk al een digitale oplossing bedacht waar we naar tevredenheid mee werkten. Vandaar dat we op zeker moment dachten: hoe voorkomen we dat we, anno 2006, ik weet niet hoeveel pakken papier aan alle inschrijvende architecten moe-

ten zenden en dat we zelf evenzoveel pakken papier toegestuurd krijgen? Oplossing: door alle informatie zoveel mogelijk te digitaliseren.' Het werkte. Volgens De Koning levert het – later door ICOP tot ArchiSelect geperfectioneerde – informatiesysteem kwaliteits- en tijdswinst op en maakte het de vergelijking tussen de 50 inzendingen eenvoudiger en transparanter.

Voor ons zat de besparing 'm daarin dat we er op relatief eenvoudige wijze in geslaagd zijn al die pakken papier buiten de deur te houden. En we hoefden ze zelf niet eerst te versturen, omdat we het bestemmingsplan, het PVE enz. digitaal be-

worden gegeven wordt het heel moeilijk om efficiënt en transparant te selecteren. Als je om chaos vraagt, krijg je chaos. Aanbesteden is: zo helder en duidelijk mogelijk je vragen stellen en zorgen dat je vergelijkbare antwoorden krijgt.' Via de digitale methode lukte het Gouda om in korte tijd vijf mogelijke gegadigden te selecteren.

Kwaliteitsvergelijking

Transparantie is goed te realiseren als het gaat om 'instrumentele' zaken als omvang en capaciteit van de betreffende architectenbureaus, hun om-

zetcijfers, hun projectmanagement-organisatie of hun trackrecord op bepaalde referentiebudgetten. Maar anders wordt het als de kwaliteit van de architecten ter discussie staat. 'Gaaf het om de kwaliteit van een architect, dan speelt de perceptie van de beoordelaar een rol', zegt Oostinga. 'Waar andere methoden nog wel eens een sterke suggestie van objectiviteit realiseren door architectuur te ontleden tot subsubsub-deelaspecten waarvoor scores gegeven worden met cijfers tot achter de komma, daar houdt ArchiSelect zich verre van dat soort schijnzekerheden. Een architect scoort niet 113,5 punten op beeldkwaliteit. In die

Oostinga: 'ArchiSelect levert gelijksoortige informatie aan waardoor de opdrachtgever de inzendingen makkelijker onderling kan vergelijken'

schikbaar hebben gesteld. Maar het werkt alleen als je als gemeente en als architect je zaakjes digitaal op orde hebt.

Transparantie

Waar komt die transparantie en tijdswinst door ArchiSelect precies vandaan? Daan Oostinga van ICOP: 'Er is transparantie voor zowel opdrachtgever als opdrachtnemer doordat ArchiSelect kiest voor een format dat door alle inzenders gebruikt moet worden. Iedereen levert dus gelijksoortige informatie aan waardoor de opdrachtgever de inzendingen makkelijker onderling kan vergelijken. Dat is niet het geval in de papieren situatie, waarbij de ene architect 50 pagina's documentatie inzendt en de ander 20. Daarbij verschilt de hoeveelheid en de diepgang van de informatie nogal eens en ook de volgorde waarin de verschillende onderwerpen worden aangevoerd wisselt vaak. Die transparantie leidt tot eerlijkheid en tijdswinst.' Tenderjurist Jan van Noord van ITS beaamt dat: 'Als je niet precies bent in je vraagstelling en niet duidelijk formuleert hoe de antwoorden moeten

De Koning: 'ICOP heeft de "voorkant" van ArchiSelect zo gebruiksvriendelijk gemaakt dat ik de methodiek ook aan andere gemeenten kan aanbevelen'

Van Noord: 'Aanbesteden is: zo helder en duidelijk mogelijk je vragen stellen en zorgen dat je vergelijkbare antwoorden krijgt'

termen kun je er niet over praten en dat moet je ook niet willen. Maar je kunt wel beoordelen op een ordinale schaal zoals wij die hanteren: goed, beter, best. Natuurlijk moet een beoordeling wel onderbouwd worden met argumenten.' De jurist Van Noord gaat daarin nog een stap verder: 'Oostinga spreekt over de suggestie van objectiviteit. Ik onderken dat het lastig is bij kwaliteitsbeoordelingen – bijvoorbeeld van een visie of een schetsontwerp – om niet in niet te beargumenteren subjectiviteit te vervallen, maar formeel moet je subjectiviteit wel uitsluiten. Op grond van de wet. Objectiveren we de beoordeling niet door middel van het vooraf formuleren van criteria of beoordelingsaspecten, dan kunnen we door de advocaat van een afgewezen architect op de vingers worden getikt. Daar ontkom je als aanbestedende dienst niet aan. En als de afgewezen partij in het gelijk wordt gesteld, dan kun je niet verder met je procedure en moet je misschien helemaal opnieuw beginnen. Dat wil je niet.'

Burgerparticipatie

Gouda lijkt een 'democratische' manier gevonden te hebben om dit dilemma te vermijden, al was dat niet de reden waarom de stem van de burgers uiteindelijk doorslaggevend werd. 'De gemeenteraad was van begin af aan van plan betrokkenheid vanuit de burgers te bewerkstelligen', aldus De Koning. 'We wilden niet alleen een mooi gebouw neerzetten, maar ook de burgers de finale keuze laten maken in de architectenselectie. Het is immers hun "Huis van de Stad". Toen we in de

tweede selectieronde de vijf overgebleven architecten teruggebracht hadden tot twee hebben we de stad volgehangen met posters waarin de burgers opgeroepen werden te komen kiezen tussen de laatste twee architecten: Soeters Van Eldonk en Claus en Kaan. Op de gemeentesite en in de Stadswinkel waren de schetsen, die ons overigens op papier waren aangeleverd, te zien. Zo kon de burger zich een beeld vormen over het toekomstige "Huis van de Stad" en zijn stem uitbrengen. Met dat doel hadden we een website gemaakt. Dus ook richting burgers hebben we zo digitaal mogelijk proberen te zijn. Ruim 8.000 inwoners hebben hun stem uitgebracht.'

Digitalisering: de toekomst

'Gouda, ICOP en NS Poort hebben hun nek uitgestoken voor deze methodiek', zegt De Koning. Maar het is goed bevallen, al waren er aanvankelijk veel onzekerheden. Bijvoorbeeld: mag je Europese aanbestedingen wel op deze manier uitvoeren, voldoen we wel aan alle regels? En: zijn de architecten die we zoeken wel ver genoeg in hun digitalisering om in dit proces te kunnen participeren? Het is goed uitgekapt. En ICOP heeft de "voorkant" van ArchiSelect zo gebruiksvriendelijk gemaakt dat ik de methodiek ook aan andere gemeenten kan aanbevelen.'

En het architectenbureau ten slotte wil er ook graag mee werken. Astrid van den Berge van Soeters Van Eldonk, de uiteindelijke winnaar van de aanbesteding: 'Vergeleken met de traditionele Europese inschrijvingen die we doen, was de

digitale inschrijving met ArchiSelect in vele opzichten een verbetering. De beantwoording van de vragen is aanmerkelijk eenvoudiger, omdat de vragen dwingender zijn. Je wordt dus meer gestuurd in het verstrekken van informatie. Mede daardoor creëer je een forse tijdswinst voor jezelf. Ik denk dat een inschrijving met ArchiSelect je een tijdsbesparing oplevert van zo'n 50%. Bovendien moet je je informatie ordenen op de manier die ArchiSelect aangeeft, dat bespaart de aanbesteder veel zoekwerk en maakt de inzendingen beter onderling te vergelijken.'

Voor meer info over Huis van de Stad: www.gouda.nl. Kies uit het menu 'Meer leven en wonen', klik vervolgens op 'Projecten in Gouda' en dan op 'Huis van de Stad'.

Colofon

Ahrend Publiek is een uitgave van Ahrend Inrichten bv

Redactie

Dirk van Ginkel

Redactionele medewerkers

Patrick de Leede, Marc Vlemmings

Concept, vormgeving en lay-out

Eden Design & Communication

Fotografie

Bram Budel, Deborah Roffel

Drukwerk

Salland de Lange bv

Ahrend Publiek is gedrukt op de FSC-kwaliteit Gardapat 135 grs.

Ahrend Inrichten bv,
Laarderhoogtweg 12,
1101 EA Amsterdam ZO
www.ahrend.com publiek@ahrend.com

Van den Berge: 'Een inschrijving met ArchiSelect levert je een tijdsbesparing op van zo'n 50%'

